

Yttrande

Datum	Diarienummer	Sida
2021-10-20	1799/21	1 (4)
	Er beteckning	
	M2021/01219	

Handläggare
Erik Larsson
Dok.ansvar/Godkänd/Projektägare
GD
Organisation/Område
SFV SKOG

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Yttrande över artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar

Ert diarienummer M2021/01219

Inledning

Statens fastighetsverk (SFV) har från Miljödepartementet mottagit remiss på SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar.

SFV:s uppdrag och fastigheter

SFV ansvarar för att förvalta en del av statens fasta egendom. SFV ska inom sitt uppdrag bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. SFV förvaltar en sjundedel av Sveriges yta och cirka 4 000 byggnader. Många av SFV:s objekt är statliga byggnadsminnen med skyddsföreskrifter.

I SFV:s totala markförvaltning ingår, förutom skogsfastigheter, även jordbruksfastigheter i form av cirka 6 700 hektar åkermark, cirka 2 800 hektar betesmark samt cirka 4 500 hektar övrig jordbruksmark. Statens fastighetsverks jord- och skogsbruksbruksfastigheter i södra Sverige består av kungsgårdar, militära boställen och andra kronoegendomar som tillhör det nationella kulturarvet. I markförvaltningen ingår även cirka 1 700 kronoholmar, det vill säga öar och skär runt om Sveriges kust, samt i Väneren, Vättern, Mälaren och Hjälmaren.

SFV:s skogsmark förvaltas i enlighet med den strategi för hållbart skogsbruk som tagits fram efter ett särskilt regeringsuppdrag och som redovisades till regeringen årsskiftet 2016/2017.

SFV förvaltar knappt 300 000 hektar produktiv skogsmark som är beståndsindelad för skogsbruk. Av denna areal är cirka 57 000 hektar frivilligt avsatt för naturvård och resterande 240 000 hektar är klassat som produktionsskog. SFV förvaltar ytterligare cirka 400 – 500 000 hektar produktiv skogsmark i naturreservat eller skog som inte är indelad för skogsbruk.

Sammanfattning

SFV välkomnar det omfattande översynsarbete som utredningen gjort.

Urvalet av nationellt fridlysta arter ska enligt utredningen ses över. Detta finner SFV som positivt och ser som en nödvändighet. (Kap 10.5)

SFV vill särskilt lyfta behovet av att tydliggöra samt komplettera lagda förslag kring såväl vår nationella fridlysningslista, fågeldirektivet som livsmiljödirektivet. SFV anser att artskyddets syften ska vara att säkerställa artpopulationernas fortlevnad samt att inskränkningar och beslutat skydd bör utgå från följande kriterier:

- Att det gäller vid häckningsperiod för hotade arter
- Att avsiktighet skrivs in, dvs störningens avsiktlighet
- Att det avser nationellt hotade arter
- Att störningen är av betydelse (Kap 12)

SFV ser det som problematiskt att arter med god bevarandestatus idag finns med i våra nationella fridlysningslistor, samt även med i artlistor som har utgångspunkt i EU:s fågeldirektiv och livsmiljödirektivarter. (Kap 12)

SFV ser positivt på utredningens klargörande avseende kunskapskravet där det tydligt framgår att det är verksamhetsutövaren, eller den som vidtar en åtgärd, som har ansvar för att ta fram den kunskap och det underlag som behövs. SFV ifrågasätter rimligheten i det totala markägaransvaret som inträder då information och underlag saknas. (Kap 15.5.1)

SFV tillstyrker utredningens förslag avseende statens ansvar att tillhandahålla nödvändigt underlag i frågor om artskydd. Däremot motsätter sig SFV förslaget om att ta fram formaliserade kunskapsunderlag i form av "livsmiljöunderlag". (Kap 15.5.2)

SFV välkomnar utredningens förslag om att tydliggöra ersättningsrätt avseende artskydd i linje med ersättningsrätten kopplad till områdesskydd. (Kap 13.8)

SFV ifrågasätter förslaget om att ett biotopskydd minst ska omfatta 5 hektar och avråder från en arealgräns. (Kap 12.20)

Synpunkter

Kapitel 1 - Författningsförslag

Vad gäller bestämmelsen om straffansvar krävs inget uppsåt för ansvar för brott för den som utför en handling som på något sätt skulle kunna skada en art. Det bör övervägas om bestämmelsen inte kompletteras med krav på någon grad av oaktsamhet eller uppsåt.

Kapitel 10 – Förslag om kunskapskrav och utredningsansvar

SFV konstaterar att utredningen lyfter kunskap som en grund och förutsättning för naturvårdsfrågorna. Vidare åligger det myndigheter att sammanställa och upprätta användbara kunskapsunderlag. Detta anser SFV vara positivt. Det finns dock tveksamheter kring det totala ansvaret för en markägare som inträffar då underlag saknas och då det åligger markägaren att söka och bygga den kunskapen. SFV anser att det kan vara ett för långtgående krav och förordar istället att man bygger kunskap och underlag utifrån indirekta kriterier som naturvårdsmässigt viktiga strukturer, substrat och livsmiljöer i skogslandskapet. Det är praktiskt omöjligt att få kunskap om samtliga artförekomster då vissa arter är små eller på andra sätt svåra att upptäcka samt att andra arter bara går att upptäcka vid vissa årstider eller vissa delar av dygnet.

Vad gäller hur en skogsbruksaktivitet påverkar ett område så torde det rimligen finnas så mycket kunskap redan idag om skogsbrukets påverkan som skulle kunna sammanställas och ligga till grund för beslut. Det vill säga att ansvaret för att ta fram även underlag kopplade till den påverkan skogsbruket har bör åligga myndigheter och inte markägaren

SFV ser en svårighet att överblicka vårt lands fridlysta arter och utifrån vilket regelverk dessa är fridlysta. Det finns ett stort behov av att samla all information om dessa arter, där man lättillgängligt kan ta del av vilka regler som gäller för respektive art eller artgrupp.

Kapitel 11 – Förslag på nytt 8 kap. miljöbalken

SFV ser positivt på att utredningen tydliggör kopplingen mellan de åtgärder som föreslås med det nationella miljömålet "Ett rikt växt- och djurliv". Vidare tolkar SFV utredningens förslag som att utgångspunkt ska vara arternas skyddsbehov. Detta torde ge en möjlighet att prioritera ett naturvårdsarbete med ansatsen att större insatser krävs för de arter som behöver det mest.

SFV ifrågasätter om förslaget om livsmiljöunderlag är tillräckligt utrett och motiverat. Det är positivt att samla kunskap, men SFV bedömer inte att det finns behov av ytterligare ett underlag. SFV arbetar redan idag utifrån befintliga skikt/underlag såsom exempelvis det nationella arbetet med grön infrastruktur, länsstyrelsernas värdestrakter och intresseområden, Art-databankens artregistreringar, SFV:s arbete med grön infrastruktur samt den naturvärdesbedömning som SFV eller extern konsult genomför inför åtgärd. SFV ser en svårighet kring såväl arbete med att ta fram gemensamt förankrade livsmiljöunderlag som den effekt dessa skulle ha och ifrågasätter även kostnadseffektiviteten.

Kapitel 12 – Förslag om nya fridlysningsregler

SFV kan konstatera och ser positivt på utredningens anslag; *"Inskränkningar i pågående markanvändning och planerade verksamheter bör begränsas till vad som är nödvändigt för ett effektivt artskydd."* (kursivering är citat från Kap 12.1). Utifrån detta vill SFV särskilt lyfta utredningens förslag kopplat till fågeldirektivet (Kap 12.3 – 12.6.3 samt 12.6.8) som SFV anser omöjliggör skogsbruk under häckningstiden. I all skogsmark kan fåglar av olika arter häcka och även om skogsbrukets påverkan inte syftar till att *"ett eller flera fågelägg eller fågelbon förstörs eller skadas"* (kursivering är citat från Kap 12.6.2), ser SFV att förslaget riskerar att det i praktiken kommer att vara svårt eller kanske i vissa fall omöjligt att bruka skogen under flertalet månader.

SFV ser vidare förslaget, om att *avsiktligt* störa vilda fåglar som är *hotade* eller regionalt prioriterade som bra (Kap 12.6.8). Dock ifrågasätter SFV behovet av det regionala perspektivet. Avseende en störnings betydelse så tillstyrker SFV skrivningen *"...i den mån dessa störningar inte saknar betydelse för att bibehålla populationen på en nivå som svarar särskilt mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller för att återupprätta populationen av dessa arter till denna nivå."* (kursivering är citat från Kap 12.6.8).

Innebörden av utredningens förslag avseende nya fridlysningsregler ser SFV kan leda till att skogsbruk inte går att bedriva under en stor del av våren. SFV vill påtala den stora ekonomiska påverkan som förslaget skulle medföra.

SFV vill lyfta frågan om de restriktioner och den inskränkning som fågeldirektivet och livsmiljödirektivet kan ge. Om exempelvis flyktiga arter såsom lavskrika påträffa i ett för övrigt vanligt bestånd eller den vanliga åkergrödan som har en livskraftig population måste ifrågasättas om detta bör medföra inskränkningar i skogsbruket. SFV ser inte att utredningen har löst denna problematik. SFV framhåller att ett långsiktigt hållbart skogsbrukande behöver säkerställas och utifrån det bör en vägledning tas fram för hur arter enligt ovan ska hanteras när de påträffas i skogar med låga naturvärden.

SFV anser att det är en grundläggande fråga om vilka arter som ska fridlysas och det är av yttersta vikt att en genomlysning sker, vilket även utredningen lyfter. Detta ser SFV som nödvändigt och håller med utredningens diskussioner i frågan.

SFV anser att fridlysningsinstrumentet ska användas relativt restriktivt och i första hand omfatta arter som är hotade, det vill säga rödlistekategorierna, akut hotade och sårbara. Idag finns generella skydd som berör till exempel groddjur eller orkidéer. Det innebär att även mycket vanliga arter är fridlysta, vilket kan uppfattas som onödigt ingripande i situationer där

Projektnummer

Datum

Yttrande

Diarienummer

Sida

2021-10-20

1799/21

4 (4)

Objektnummer

Er beteckning

M2021/01219

ett egentligt behov av skydd saknas. Konsekvenserna av att avskaffa generella skydd kan dock inte helt överblickas av SFV och bör därför utredas, men i vart fall bör utökade möjligheter till undantag från generella skydd övervägas.

SFV vill lyfta frågan om kompensationsåtgärder (kap 12.10 – 12.14) då dessa kan leda till att en stor andel dispenser gällande fridlysta arter kan komma att sökas och där krav om kompensation kan komma att ställas. SFV:s tolkning och förhoppning är dock att det i normalfallet inte handlar om kompensationsåtgärder ställda till skogsbruk utan att det istället handlar om verksamheter, som exempelvis nationella vägbyggen, med påtagligt större påverkansgrad.

SFV motsätter sig förslaget att biotopskydd kopplas till ett storlekskrav om 5 hektar då områden inte alltid utgörs av lämplig utvecklingsmark eller då arten i fråga inte gynnas eller är i behov av ett större område samt att det inte heller kan anses vara ekonomiskt försvarbart att alltid kräva en areal om 5 hektar.

Kapitel 13 – Förslag om ersättningsmodell

SFV vill framhålla skogsutredningens förslag om ett tidsbegränsat områdesskydd som ett bra alternativ för att lösa exempelvis frågor rörande flyktiga arter inom en skog med låga naturvärden.

Det är viktigt att det finns en förståelse och respekt för artskyddsreglerna. SFV vill uppmärksamma utredningens förslag kopplat till begreppet "allmän hänsyn" vilket SFV anser inte är förutsägbart och tydligt. SFV anser att otydliga begrepp kan komma att leda till osäkerhet och fler domstolsprocesser, vilket inte ger en effektiv naturvård i förlängningen.

Beslut

I detta ärende har generaldirektör Ingrid Eiken Holmgren beslutat. Vik. fastighetsdirektör Ulrika Nylander har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också deltagit tf fastighetschef Erik Larsson, naturvårdsspecialisterna Per Linder och Irene Sivertsson, kultur-
arvsspecialist Magnus Reuterdal, fastighetsjurist Elin Skeppstedt och hållbarhetschef Anna Åström.

Beslutande

Föredragande

Ingrid Eiken Holmgren
GeneraldirektörUlrika Nylander
Vik. fastighetsdirektör